

“18.06.2025 tarihli ve 7551 sayılı Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 14’üncü maddesiyle 5393 sayılı Kanun’un 11’inci maddesinin ikinci fıkrasının yeniden düzenlenen birinci cümlesinin Anayasa’ya aykırılığı

5393 sayılı Kanun’un tüzel kişiliğin sona erdirilmesini düzenleyen 11’inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine göre nüfusu 2.000’in altına düşen belediyeler, Cumhurbaşkanı kararı ile köye dönüştürülmekte idi. Ancak CHP Grubunun başvurusu üzerine anılan cümle iptal edilmiştir (07.12.2023 tarihli ve 2018/117 E.; 2023/212 K. sayılı Kararı).

Bunun üzerine 7551 sayılı Kanun’un 14’üncü maddesiyle kanun koyucu tarafından bahsi geçen birinci cümle yeniden düzenlenmiştir. Yeniden düzenlenen cümleye göre nüfusu 2.000’in altına düşen belediyeler köye dönüştürülecektir. Ancak yeniden düzenlenen cümle de Anayasa’ya aykırıdır.

Zira Anayasa’nın 127’nci maddesine göre mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Buradaki kanunilik ilkesi, hem şekli anlamda hem de maddi anlamdadır. Başka bir anlatımla bunların kuruluş işlemleri, yasama organı tarafından kanun yapma usulüyle düzenlenmeli hem de kuruluş kanunlarının içeriği, Anayasa’ya uygun olmalıdır.

O halde kuruluş kanunlarının maddi anlamda içeriği, kamu yararını barındırmalıdır. Nitekim Anayasa’nın 2’nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur (Anayasa Mahkemesi’nin 17. 06. 2015 karar tarihli ve 2014/179 E.; 2015/54 K. sayılı Kararı). Aynı yönde; “Yasa koyucuya verilen düzenleme yetkisi, hiçbir şekilde kamu yararını ortadan kaldıracak veya engelleyecek... biçimde kullanılamaz ...” (Anayasa Mahkemesi’nin 24.01.2008 tarihli ve 2007/76 E.; 2008/46 K. sayılı Kararı).

Ancak kanun koyucu, nüfusu 2.000’in altına düşen belediyelerin doğrudan köye dönüştürüleceğini kurala bağlamıştır. Elbette hem belediyeler hem de köyler, mahalli idarelerin bir parçasıdır. Ancak her ikisinin de ilgili mevzuatta (442 s. Köy K. ile 5393 s. Belediye K.) ayrı görev ve yetkileri bulunmaktadır. Bu durumda bir mahallin belediye yerine köy tüzel kişiliği ile yönetilmesi, uygulamada farklılıklar doğuracaktır. Bu nedenle bir mahalde nüfus sayımı yapılması ve nüfusun 2000’in altına düşmesi; bu dönüşümün haklı-meşru gerekçesi kabul edilemez.

Şöyle ki nüfusunun bu eşiğe yaklaştığının tespit edildiği mahallerde; yasayla tanınan belirli süre içinde belediyece (merkezi idarenin de katkısıyla) bu durumun çözümü üretilmeden (söz gelimi yerel mali kaynak kapasitesinin artışı amacıyla merkezi bütçe gelirlerinden ayrılan payların yükseltilecek yatırım faaliyetlerine teşvik verilmesi, imar ve ruhsat uygulamaları gibi teknik hizmetlerin dijitalleşen dünyada kolaylaştırılması) doğrudan hukuki kişilik değişikliğine gitmekte; bir kamu yararı bulunmamaktadır. Aksine doğrudan bir dönüşüm, bu bölgenin nüfus kaybını gittikçe hızlandırarak; büyükşehirler gibi daha kalabalık idari birimlerde nüfus yığılmasının önünü açacaktır. Başka bir anlatımla bir türden depopülasyona sebep olacak bu kural, Türkiye’de demografik yapının bozularak kırsaldan kente akışı hızlandıracaktır. Bununla birlikte orada yaşayan vatandaşların belediye seviyesinde yerel yönetime katılma hakkının ortadan kaldırılması da demokrasi ile bağdaşmaz. Dinamik bir yapıya sahip nüfus sayım sistemi

verilerine dayanmak, ani değişikliklerle idari yapıların dönüşümlerine sebep olacağından buradaki vatandaşların hukuki belirliliği ve güvenliği de zedelenecektir. Halbuki kanun koyucu, 2000 gibi kişi kriterinin yanı sıra bölgenin ekonomik-sosyal gelişmişlik düzeyinin de esas alınacağı bir formül benimseyebilirdi.

Öte yandan Anayasa'nın 166'ncı maddesi gereğince ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir. Anılan 166'ncı maddeye konu dengeli dağılım, nüfusun dengeli dağılımını da kapsamaktadır. Bu da yerel yönetimlerin teşkilatlanmasıyla doğrudan bağlantılıdır. O halde iptali talep edilen cümlelerin Anayasa'nın 166'ncı maddesiyle Devlete yüklenen planlama görevi kapsamında da değerlendirmek gerekmektedir. 2000 nüfusun altında kalan bölgeleri, köye dönüştürmek; kentlere yoğun göç akışına neden olacağından; kentleşme-yerleşme planlamalarının sürdürülemezliğine sebep olacaktır. Bu mahallerde belediyelerin devamlılığını sağlayarak yerel ekonomilerin canlandırılması, kırsal alanların kalkındırılması yerine; rekabetçi-yarışmacı metropollerin ihtiyaç dışında büyümesine sebep olacak cümle, Anayasa'nın 166'ncı maddesinde temelini bulan dengeli planlamaya aykırıdır.

İptali talep edilen cümle, Anayasa'nın 2'nci maddesine konu kamu yararını barındırmamak ve 166'ncı maddesini konu nüfusun dengeli dağılımını planlama görevini yerine getirmemek suretiyle; Anayasa'nın 127'nci maddesinde yer alan kanunilik ilkesini maddi anlamda sakatlamaktadır.

Tüm bu nedenlerle, 7551 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesiyle 5393 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin ikinci fıkrasının yeniden düzenlenen birinci cümlesi, Anayasa'nın 2, 127 ve 166'ncı maddelerine aykırıdır; anılan cümlelerin iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

18.06.2025 tarihli ve 7551 sayılı Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile getirilen iptali talep edilen düzenleme, hukuka aykırı yeniden düzenleme yapmaktadır. Kamu yararına aykırı olan, telafisi mümkün olmayacak sonuçlara yol açacak bu düzenlemelerin iptal davası sonuçlanana kadar yürürlüğünün durdurulması gerekmektedir.

Nitekim anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti sayılmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasa'ya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükmün iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

Esas Sayısı : 2025/182
Karar Sayısı : 2026/9

18.06.2025 tarihli ve 7551 sayılı Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14'üncü maddesiyle 5393 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinin ikinci fıkrasının yeniden düzenlenen birinci cümlesi, Anayasa'nın 2., 127. ve 166'ncı maddelerine aykırı olduğundan iptaline ve uygulanması halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz. ”